

PHÂN TÍCH DIỄN BIẾN TÂM TRẠNG CỦA NHÂN VẬT MỊ TRONG ĐÊM TÌNH MÙA XUÂN

1. Dàn ý cảm nhận tâm trạng Mị trong đêm tình mùa xuân

a. Mở bài:

- Vợ chồng A Phủ là một trong những truyện ngắn tiêu biểu cho phong cách sáng tác của Tô Hoài. Qua việc khắc họa cuộc đời những con người Tây Bắc, tác giả đã phản ánh chân thực hiện thực miền núi trước cách mạng.

- Mị là hình tượng nhân vật đại diện cho sức sống và vẻ đẹp con người nơi đây, đoạn miêu tả tâm lí của Mị trong đêm tình mùa xuân là đoạn cho thấy rõ nét nhất nét đẹp tâm hồn Mị.

b. Thân bài:

- Vài nét về cuộc đời nhân vật Mị (trước đêm tình mùa xuân):

+ Mị vốn là một người con gái đẹp, có tài thổi sáo, thổi ken lá, “có nhiều người mê, ngày đêm đã thổi sáo theo Mị”.

+ Mị từng yêu và từng được yêu, cũng hồi hộp, khao khát trước những âm thanh hò hẹn của tình yêu.

+ Hiếu thảo, chăm chỉ, ý thức được giá trị cuộc sống tự do nên sẵn sàng làm nương ngô trả nợ thay cho bố.

+ Mọi khao khát đều bị dập tắt khi Mị bị bắt làm dâu gạt nợ nhà thống lí Pá Tra: bị đem ra cúng trình ma nhà thống lí (ách thống trị của thần quyền và cường quyền) ép Mị cam phận làm nô lệ.

+ Những ngày đầu khi làm dâu “hàng mấy tháng đêm nào Mị cũng khóc”, Mị tủi nhục đắng cay, uất ức cho số phận.

+ Mị muốn chết nhưng thương cha, Mị đành chấp nhận kiếp làm thân trâu ngựa.

+ Mấy năm sau, cha Mị mất, Mị đã không còn muốn chết nữa vì đã chai sạn tâm hồn: “ở lâu trong cái khổ Mị quen rồi”, “lùi lũi như con rùa nuôi trong xó cửa”, cuộc đời bị giam cầm trong căn phòng tối đen.

+ Thống lí Pá Tra đã áp dụng cường quyền, thần quyền áp chế khiến Mị cam chịu kiếp sống nô lệ: Mị tưởng mình là con trâu, con ngựa.

- Diễn biến tâm trạng Mị trong đêm tình mùa xuân:

+ Khung cảnh thiên nhiên nồng nàn: cỏ danh vàng ửng, chiếc váy hoa phơi trên mồm đá như những con bướm sặc sỡ, không khí dần áp,... âm thanh bên ngoài: tiếng sáo cất lên, tiếng trẻ chơi quay cười vang,...

+ Mị nhìn khung cảnh, nghe âm thanh mà bắt đầu cảm thấy thiết tha bồi hồi, Mị bắt đầu lắng bầm theo lời hát gọi bạn tình,...

+ Ngày tết, Mị lén uống rượu, “uống ực từng bát”, Mị say và sống về quá khứ, say sưa trong tiếng sáo gọi bạn yêu.

+ Mị sực nhớ đến tình cảnh của mình hiện tại, nhớ đến A Sử, Mị muốn chết “nếu có nắm lá ngón trong tay lúc này Mị sẽ ăn cho chết ngay chứ không buồn nhớ lại”.

+ Mị nhận thức sự tồn tại của bản thân “thấy phơi phơi trở lại”, “Mị còn trẻ lắm. Mị vẫn còn trẻ. Mị muốn đi chơi”, với khát khao tự do.

c. Kết bài:

- Đoạn văn miêu tả diễn biến tâm lí Mị trong đêm tình mùa xuân cho thấy rõ nét phẩm chất, tính cách trong Mị - người con gái Tây Bắc tiềm tàng sức sống.

- Đặc sắc nghệ thuật: khả năng phân tích tâm lí nhân vật, sự am hiểu về phong tục và con người Tây Bắc, ngôn ngữ, lối trần thuật rất tự nhiên,...

2. Diễn biến tâm trạng trong đêm tình mùa xuân của nhân vật Mị

Tô Hoài là một nhà văn lớn, có số lượng tác phẩm đạt kỉ lục trong văn học hiện đại Việt Nam, các sáng tác của ông thiên về diễn tả sự thật đời thường với lối viết giản dị, gần gũi, thông tục. Truyện ngắn “ Vợ chồng A Phủ” in trong tập “Truyện Tây Bắc” là một tác phẩm tiêu biểu, sau hơn nửa thế kỉ, đến nay vẫn giữ nguyên vẹn sức hút với nhiều thế hệ người đọc. Tác phẩm xoay quanh số cuộc sống của nhân vật Mị, đặc biệt là diễn tả diễn biến nội tâm của cô trong từng giai đoạn và đêm tình mùa xuân là một cảnh tác động lớn diễn biến tâm lí và hành động của người con gái vùng núi này.

Nhân vật Mị được nhà văn giới thiệu từ giữa cuộc đời đi ra. Mở đầu truyện nhà văn đưa người đọc đến với thế giới của truyện cổ tích, với miền đất xa xôi Tây Bắc, dừng lại nhà thống lí Pá Tra giàu có nhất vùng, gặp một thiếu phụ đặc biệt lúc nào cũng ngồi cạnh tảng đá cạnh trâu ngựa vô tri vô giác, mặt lúc nào cũng cúi buồn rười rượi. Những câu văn tự sự chậm rãi nhỏ nhẹ hé mở cho người đọc thấy cuộc đời người thiếu phụ thật bất hạnh, chắc không phải con gái thống lí, quả đúng như vậy đó là con dâu gạt nợ tội nghiệp, khốn khổ. Từ đây, ngòi bút tài hoa của Tô Hoài ngược dòng thời gian trở về quá khứ để kể về cuộc đời của Mị trước khi về làm dâu nhà thống lí Pá Tra. Thời gian trước đó Mị là con gái trong một gia đình nông dân nghèo khổ hoàn cảnh vô cùng éo le, nghèo đến mức mà bố mẹ Mị không đủ tiền cưới phải vay lãi nhà thống lí Pá Tra “mỗi năm trả lãi một nương ngô”, đến khi mẹ Mị qua đời mà gia đình vẫn chưa hết nợ, món nợ truyền từ đời này sang đời khác. Số phận đưa đẩy Mị phải sống trong căn nhà u tối nhà thống lí, ngày cũng như đêm Mị ở trong căn phòng không có ánh sáng, không được coi như một con người phải chịu cảnh sống khổ cực như trâu ngựa.

Mị là người con gái nét na thùy mị, có những phẩm chất, tính cách tốt đẹp, tài hoa “Mị thổi sáo giỏi” đi đường “nhặt chiếc lá đưa lên môi, thổi sáo lá hay như thổi sáo” thể hiện được thế giới tâm hồn của Mị rất phong phú. Hơn thế nữa Mị là người con hiếu thảo biết lo cho gia đình đã hy sinh bản thân để giúp cha trả nợ. Ấy thế rồi cuộc đời Mị bị lay chuyển từ khi bước chân vào làm con dâu nhà thống lí. Mị lụi lụi như con rùa nuôi ở xó cửa, hình ảnh so sánh có thể cho người đọc thấy được cảnh nơi Mị sống chẳng khác gì địa ngục, nơi tăm tối, không có sự sống.

Quãng đời Mị sống trong nhà thống lí là chuỗi dài những đọa đày, tủi nhục. Tuy danh nghĩa là con dâu nhà quan lớn nhưng thực chất Mị chỉ là đầy tớ, nô lệ, bị coi rẻ hơn cả con trâu, con ngựa. Đau khổ, cực nhục đã cướp mất tuổi xuân của Mị, biến cô thành kẻ nhẫn nhịn và cam chịu. Lúc mới bị bắt về, Mị phản ứng quyết liệt, định ăn lá ngón tự tử, nhưng rồi thương xót cha già, Mị không đành lòng chết. Đời Mị cứ thế lặng lẽ trôi đi. Cuộc sống không còn ý nghĩa. Cô sống mà như đã chết. Đau khổ triền miên đã làm cho Mị hóa thờ ơ, lạnh lùng. Mọi cảm xúc trong cô dường như đã chai lì. Tuy nhiên, khát vọng sống trong Mị chưa hoàn toàn lụi tắt. Trong Mị luôn tồn tại hai con người tưởng chừng đối lập: Con người bên ngoài lạnh lùng vô cảm và con người bên trong có sức sống âm thầm nhưng mãnh liệt.

Tác giả lấy khung cảnh mùa xuân, đêm xuân làm nền cho diễn biến tâm trạng của Mị. Mùa xuân, đất trời tung bừng màu sắc, rộn rã âm thanh, rất gần gũi với quãng đời hồn nhiên, vui vẻ ngày trước của Mị: Trên đầu núi, các nương ngô, nương lúa gặt xong, ngô lúa đã xếp yên đầy các nhà kho. Trẻ con đi hái bí đỏ, tinh nghịch, đã đốt những lều canh nương để sưởi

lửa. Ở Hồng Ngài người ta thành lệ cứ ăn Tết khi gặt hái vừa xong, không kể ngày, tháng nào. Ăn Tết như thế cho kịp lúc mưa xuân xuống thì đi vỡ nương mới. Hồng Ngài năm ấy ăn Tết giữa lúc gió thổi vào cỏ gianh vàng ửng, gió vã rét rất dữ dội. Nhưng trong các làng Mèo Đỏ, những chiếc váy hoa đã đem ra phơi trên mòm đá xòe như con bướm sặc sỡ... Đám trẻ đợi Tết, chơi quay, cười ầm trên sân chơi trước nhà. Ngoài đầu núi lấp ló đã có tiếng ai thổi sáo rủ bạn đi chơi.

Đêm tình mùa xuân, Mị bắt đầu uống rượu. Tâm hồn Mị bắt đầu trở về với những kỉ niệm ngày trước. Hơi rượu nồng nàn và tiếng sáo xung quanh đã làm Mị nhớ lại những ngày tháng còn được tự do, được sống với đúng ý nghĩa một con người. Mị nhớ lại ngày trước, mình thổi lá hay hơn thổi sáo. Những kỉ ức về những tháng ngày tươi đẹp tưởng chừng như bị quên lãng giờ đây đang sống dậy, như một thước phim quay chậm đưa Mị trở về với quá khứ. Sự thức tỉnh ấy đang làm trỗi dậy sức sống của một tâm hồn đã bị số phận làm cho chai sạn. Kỉ niệm ủa về, cảm xúc ủa về. Trong những ngày làm dâu nhà thống lí Pá Tra, Mị sống với cảm xúc trơ lì như một tảng đá. Nhưng giờ đây, trong khung cảnh đêm tình mùa xuân đang rạo rực, Mị đã có những luồng cảm xúc mạnh. Mị ước nếu như có nắm lá ngón trong tay, Mị sẽ ăn luôn mà không cần suy nghĩ. Ý nghĩ đầy táo bạo này chính là một sự nhen nhóm của tinh thần phản kháng lại số phận. Thực tại đau khổ đã làm người con gái căng tràn sức sống ngày nào chai lì cảm xúc. Nhưng khung cảnh đêm tình mùa xuân đã làm cho người con gái ấy nhen nhóm lên ý thức đấu tranh để có thể thoát khỏi cuộc sống vô nghĩa đang bủa vây, ngay cả khi cách phải chọn là tìm đến cái chết.

Một thời gian dài. Mị sống trong sự giao tranh giữa quá khứ và hiện tại. Quá khứ đẩy đưa đi, hiện tại thì níu lại. (Nên lòng phơi phới mà Mị vẫn theo quán tính bước vào buồng, ngồi xuống giường, trông ra cái cửa sổ lỗ vuông mờ mờ trăng trắng. Và lòng ham sống trào dậy đầu tiên trong ý nghĩa muốn chết ngay chứ không buồn nhớ lại...).

Nhưng sức sống cứ lớn dần, sức ám ảnh của tuổi xuân cứ mạnh dần, cho tới khi nó dường như chiếm trọn tâm hồn Mị. Phải tới lúc đó, Mị mới hành động như một kẻ mộng du. không thấy, không nghe A Sử nói.

Rồi Mị bị A Sử trói trong trạng thái mơ hồ. Mãi về sau, Mị mới cảm thấy cái Hiện tại tàn khốc khi vùng bước đi mà tay chân không cựa được. Nhưng nếu cái mơ không đến một lần ngay tức khắc thì sự tỉnh ra cũng vậy Lại một giai đoạn chập chờn nữa giữa hơi rượu, tiếng sáo với cái đau nhức của dây trói và tiếng chân ngựa đạp vào vách. Nhưng bây giờ thì theo chiều ngược lại, tỉnh dần ra, đau đớn dần lên, tê dại dần đi để dần dần trở lại với vị trí của con rùa lùi lũi trong xó cửa.

Nhà văn Tô Hoài đã rất thành công khi có những trang văn miêu tả chân thực, cảm động diễn biến tâm lí nhân vật Mị trong đêm tình mùa xuân. Cảm xúc và hành động của nhân vật đã dần bộc lộ cá tính và nét tính cách, sức sống tiềm tàng vẫn ẩn sâu trong người con gái ấy. Đó chính là minh chứng cho khát vọng sống, sức sống mạnh mẽ tiềm tàng biểu trưng cho những con người ý chí vùng cao Tây Bắc.

3. Bình giảng về tâm trạng của Mị trong đêm tình mùa xuân

Tô Hoài là một trong những nhà văn lớn của nền văn học Việt Nam hiện đại. Ông có vốn hiểu biết sâu sắc về phong tục tập quán của nhiều vùng văn hoá khác nhau trên đất nước ta. Thành công nhất của Tô Hoài là những tác phẩm viết về hiện thực cuộc sống, con người vùng Tây Bắc. Tiêu biểu là truyện ngắn “Vợ chồng A Phủ”. Tác phẩm vừa là một bức tranh chân thực về số phận bi thảm của người dân nghèo miền núi dưới ách áp bức phong kiến và thực dân, vừa là một bài ca về sức sống và khát vọng tự do, hạnh phúc của con người. Về đẹp ấy đã ngời lên thật trọn vẹn qua diễn biến tâm trạng Mị và sức sống tiềm tàng mãnh liệt của nhân vật này qua đêm tình mùa xuân ở Hồng Ngài.

Trước khi vào nhà thống lý Pá Tra, Mị là một cô gái trẻ đẹp. Trong tác phẩm này, nhà văn không hề dùng mỹ từ nào để tả cái đẹp của Mị, nhưng vẻ đẹp ấy vẫn hiện lên qua chi tiết: “traí đến đứng nhìn vách đầu buồng Mị”. Mị chính là bông hoa ngát hương của núi rừng Tây Bắc. Cô có một cuộc sống tự do, hạnh phúc, vô tư giữa tháng ngày tuổi trẻ. Cô gái vùng cao ấy, mỗi khi tết đến xuân về thường làm bao kẻ si tình chết mê, chết mệt bởi tiếng sáo. Mị thổi sáo giỏi “thổi lá cũng hay như thổi sáo, có biết bao người mê ngày đêm đã thổi sáo đi theo Mị”.

Năm ấy ở Hồng Ngài gió và rét dữ dội. Mùa xuân đến mang theo âm thanh đặc trưng của nó. Âm thanh rộn rã của trẻ con chơi đùa, đặc biệt là tiếng sáo gọi bạn tình hòa cùng màu sắc sỡ của váy áo phơi trên những mỏm đá. Đặc biệt là tiếng sáo gọi bạn trong đêm tình xuân tha thiết, bồi hồi vọng đến tai Mị. Tiếng sáo thấm vào trái tim Mị, thức tỉnh sự cảm lạnh bấy lâu nay. Từ trong tâm trạng lặng lẽ, u uẩn, một cuộc sống vô vị không có quá khứ, không có hiện tại và không có cả tương lai. Mị nghe tiếng sáo tha thiết gọi bạn mà hồi tưởng những ngày hồn nhiên, tươi trẻ thuở xưa. Ngày ấy Mị thổi sáo giỏi. Tiếng sáo giúp Mị nhận ra một điều tưởng như đã chìm vào quên lãng.

Mị uống rượu “Mị lén lấy hũ rượu, cứ uống ực từng bát”. Cô đang uống đắng cay của cái phần đời đã qua và muốn thoát khỏi thực tại. Rượu làm thân xác cô say, nhưng tâm hồn cô lại tỉnh, Mị với cõi lòng phơi phới trở lại với thời con gái trẻ trung, hạnh phúc. Mị như sống lại, Mị thấy yêu đời. Không khí mùa xuân chỉ là một chất xúc tác, bởi vì nếu như sâu xa trong Mị không có một sức sống tiềm tàng thì nó đã không thức dậy với bao điều tốt đẹp. “Mị thấy lòng mình vui sướng lại. Mị trẻ lắm, Mị vẫn còn trẻ”.

Cứ thế cho đến khi men rượu hay men cuộc đời đã nâng bổng tâm hồn Mị trở về với ý thức sâu sắc của nhân phẩm. Mị ý thức sự tồn tại của bản thân “Nếu có nắm lá ngón trong tay lúc này, Mị sẽ ăn cho chết ngay, chớ không buồn nhớ lại nữa”. Nghịch lý trên cho thấy khi niềm khát khao sống hồi sinh, con người không chấp nhận cái trạng thái vô nghĩa lý của thực tại.

Tiếng sáo dù mới chỉ lấp ló ở đầu núi nhưng đã hiến Mị tha thiết, bồi hồi, nó không chỉ là tiếng sáo gọi bạn tình mà còn là tiếng của sự sống đang cựa quậy hồi sinh trong tâm hồn Mị. Bởi vậy, nếu như trước đây Mị chối từ phương tiện giao tiếp của con người là ngôn ngữ để tồn tại một cách cảm lạnh thì giờ đây ngôn ngữ đã trở lại dù đó mới chỉ là tiếng nói thầm: “Mị ngồi nhẩm thầm bài hát của người đang thổi: Mày có con trai con gái rồi/.../Ta đi tìm người yêu”. Nội dung bốn câu hát chính là viết về tình yêu nên nó thôi thúc Mị càng mạnh mẽ hơn, thúc Mị hãy thoát khỏi địa ngục trần gian.

Sự tác động của mùa xuân và hơi men đã khiến Mị chối bỏ thực tại, tìm về với quá khứ. Mị lịm đi và nhớ về những ngày trước, lúc này chỉ có thể xác của Mị thuộc về hiện tại khổ đau còn tâm hồn, tư tưởng đã quay trở về quá khứ đẹp đẽ. Những kí ức tươi đẹp sống lại trong lòng Mị, thổi bùng trong Mị khát vọng hạnh phúc và mong muốn đoạn tuyệt với hiện tại. Nhưng dù Mị đã chối bỏ thực tại, khát vọng hạnh phúc đã được thắp lên nhưng “Mị không bước ra đường chơi, mà từ từ bước vào buồng”. Hành động này như một quán tính, một thói quen của cô. Bởi vậy, chỉ có một tiếng sáo, một chút men rượu vẫn chưa đủ để cô cắt đứt hoàn toàn với thực tại. Trong vô thức Mị vẫn bị cuộc sống đó cầm tù, giam hãm. Mị nhìn ô cửa sổ và nó đã đánh động Mị về chuỗi ngày sống mỗi mòn trong nhà thống lý Pá Tra, chính điều ấy đã đưa cô đi đến quyết định đoạn tuyệt, nếu có nắm lá ngón lúc này, cô sẽ quyết ăn mà chết ngay mới thôi. Sự sống và cái chết trong Mị không còn nhạt nhòa mà đã được phân định rõ ràng, Mị dám chết để chối từ thực tại đau khổ, bất hạnh.

Chỉ với duy nhất phần miêu tả tâm lí của Mị trong đêm tình mùa xuân, đã có thể khẳng định tài năng nghệ thuật của Tô Hoài trong cách xử lý, sắp xếp sự kiện để miêu tả tâm lí nhân

vật. Qua đó càng khẳng định hơn nữa tài năng của ông. Đồng thời cũng thấy được vẻ đẹp trong sức sống của Mị.

www.eLib.vn